ПРОМЕНИ В ОТДЕЛЕНИЕТО ЗА МИТНИЦИТЕ

На основата на Бюрото за нарушенията през 1925 г. се създава Бюро за преследване на контрабандата, което функционира по-малко от година. През 1926 г. се открива Административно бюро, в което се включват дейностите по преследване на контрабандата и по приложение на митническото законодателство с изключение на това, което засяга митническите тарифи. Тяхното приложение остава грижа на тарифното бюро.

Така структурата на Отделението за митниците в началото на 30-те години на XX в. включва:

- Административно бюро
- Бюро за тарифите, контролата, информации и статистика
- Контролна химическа лаборатория

Отделението ръководи дейността на 38 митници и 18 митнически клона.

През 1924 и 1925 г. се отпускат средства и отделението организира ***митнически курсове*** за кандидатите за митнически чиновници под ръководството на опитни дългогодишни служители. Идеята за провеждането им и изграждането на митнически музей със сбирки от мостри на стоки като помагало към тях, се разисква още в периода 1911-1912 г., но поради войните и тежкото финансово положение те се отлагат. Завършилите курсовете показват високи резултати на изпитите, които се провеждат ежегодно за постъпващите на работа в митниците. Пожеланието е "тези курсове постепенно да се развиват, докато достигнат до училище за митничари". За съжаление в следващите години в държавния бюджет не се предвиждат суми за тяхното провеждане и това, разбира се, се отразява в по-ниските резултати на изпитите. Не се реализират и предложенията за периодично изпращане в чужбина по двама митничари "за специализиране и по-пълно запознаване с уредбата на митническата служба в другите европейски държави".

Интерес по отношение на начините за повишаване знанията на митническите чиновници представлява една заповед на министъра на финансите от май 1930 г., с която се разрешава на управителите на първокласните митници и на Софийската вто-

Окръжни писма до управителите на митниците от 1935-1936 г.

рокласна митница "да устройват конференции с чиновниците си и евентуално посещение на фабрика и други заведения всяка събота от 16 до 18 ч. с цел да се даде възможност на чиновниците да обсъждат въпроси по службата и да добиват знания за производството на стоките, нужни им при прилагане на тарифите", без обаче това да пречи на работата. Някои фабриканти дори дават съгласие за такива посещения.

Световната икономическа криза в края на 20-те – началото на 30-те години на миналия век не отминава и България, засяга и

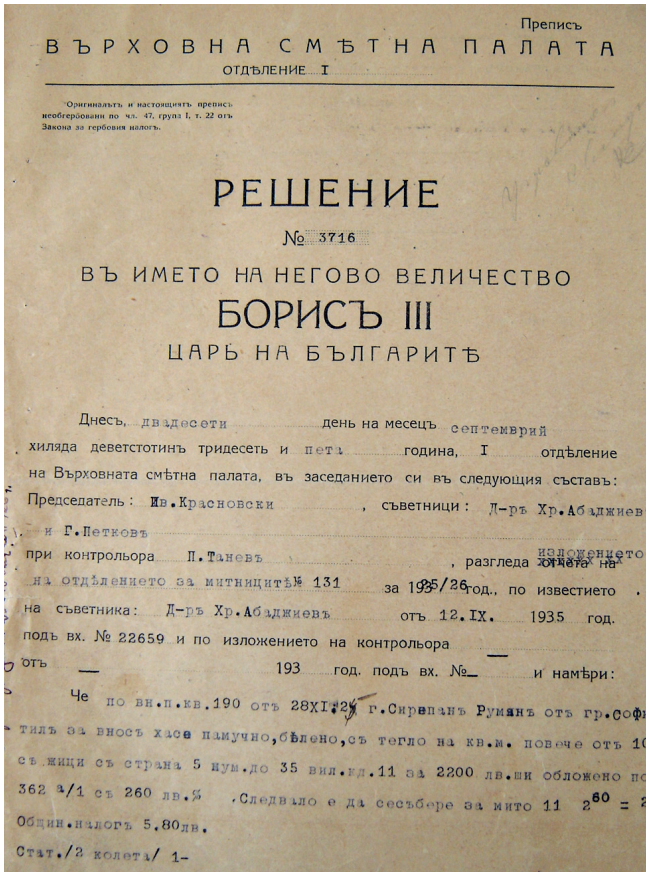

Преписъ

ВЪРХОВНА СМѢТНА ПАЛАТА

ОТДѢЛЕНИЕ I

Оригиналътъ и настоящиятъ преписъ необгербовани по чл. 47, група I, т. 22 отъ Закона за гербовия налогъ.

РЕШЕНИЕ

№ 3716

ВЪ ИМЕТО НА НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО

БОРИСЪ III

ЦАРЬ НА БЪЛГАРИТѢ

Днесъ, двадесети день на месецъ септемврий хиляда деветстотинъ тридесеть и пета година, I отдѣление на Върховната смѣтна палата, въ заседанието си въ следующия съставъ: Председатель: Ив.Красновски, съветници: Д-ръ Хр.Абаджиев и Г.Петковъ при контрольора П.Таневъ, разгледа изложението отчета на на отдѣлението за митницитѣ № 131 за 1935/26 год., по известието на съветника: Д-ръ Хр.Абаджиевъ отъ 12.IX. 1935 год. подъ вх. № 22659 и по изложението на контрольора отъ — 193 год. подъ вх. №— и намѣри: Че по вн.п.кв.190 отъ 28XI.[illegible] г.Сирепанъ Румянъ отъ гр.Соф тилъ за внось хасе памучно,бѣлено,съ тегло на кв.м. повече отъ 1 съ.ници съ страна 5 нуи.до 35 вил.кд.11 за 2200 лв.ви обложено по 362 а/1 съ 260 лв.% .Следвало е да сесъбере за мито 11 2[illegible] = Общин.налогъ 5.80дв. Стат./2 колета/ 1-

Решение на Върховната сметна палата от 1935 г. по проверка на акт за облагане с мито при внос на стоки. Съгласно Закона за митниците митничарите отговарят за допуснати грешки пред палатата.

Теглилки, използвани в Свищовската митница от началото на XX в.

За преследване на контрабандата по Дунав през 1938 г. е закупена моторна лодка

българските митници. С цел намаляване разходите от бюджета през 1929 г. правителството взема решение за съкращаване на държавния апарат. Митническите учреждения са намалени с 8, а персоналът – с 14 души и още трима старши и 10 младши стражари. По-късно, през 1934 г., за втори път се закрива и Пловдивската митница. Работата ѝ се възстановява през 1936 г.

През 1937 г. Министерският съвет дава съгласие финансовото министерство да закупи моторна лодка за 100 хил. франка (320 хил. лв.), която да служи за митническа охрана на Дунава.

От началото на 1938 г. отделението става Отдел за митниците. Към него се създава специална група за преследване на контрабандата по подобие на тази на Отдела за акцизите и е определен нейният състав. С оглед на значителното увеличение на износа и за по-добрата охрана на митническата граница през същата и през следващите години се увеличава персоналът на някои митници. ❑

КОНТРАБАНДА

"Органите на Отделението за митниците зарегистрираха голям успех в преследване на контрабандата. Това, от една страна, се дължи може би на туй, че начините на контрабандирането са отдавна известни на митничарите, например контрабандирането с двойни дъна на лодки и пр., но, от друга страна, на строгата бдителност на чиновниците. Министерството на финансите е дало нареждане и митничарите винаги с шиш в ръка изпитват буретата, сандъците, кошовете, варелите, чувалите и пр., и благодарение на това се откриха няколко крупни контрабанди."

"Финансов вестник", 1926 г.

НОВА СГРАДА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ

В началото на 1926 г. е обнародван Закон за откупуване и построяване на здание на министерството. На финансовия министър се разрешава да изразходва от фонда "постройка здание на Министерството на финансите" сумата от 25 млн. лв., като предвиждането е в него да работи цялата администрация с всички отделения. Новата сграда е завършена през 1932 г.

Преди другите служби през март с.г. в нея се премества Отделението за митниците. Дотогава, поради липса на място, от 1914 г. то се е помещавало в зданието на бившия хотел "Леге-Палас" на ъгъла на улиците "Леге" и "Алабинска".

През 1940 г. министерството откупува празното място на ъгъла на улиците "Славянска" и "Бенковска" за построяване на ново голямо здание за своите нужди.

Д. Панайотовъ

Бюджета за 1927|28 финансова година

Съ този бюджетъ, на митницитѣ се възлага да събератъ презъ финансовата 1927/1928 година, около 1,400,000,000 лева, разпредѣлени както следва:

Отъ мита отъ вносни стоки и процентовъ сборъ	1,010,000,000 лв.
„ „ „ износни „ „ „ „	128,000'000 „
„ 3% върху стойностьта на изнесенитѣ стоки (девизни удръжки)	65,000,000 „
Отъ магазинажъ и статистическо право, пломби, такси и др. събирани отъ митницитѣ	85,000,000 „
Отъ акцизъ отъ сольта и другитѣ иностранни стоки; глоби, конфискации и разни други	112,000,000 „
Всичко .	1,400,000,000 „

Събирането на тази огромна сума къмъ която следва да се прибави и 300,000,000 лева за общински налози е възложено съ сѫщий бюджетъ на:

За фискалните пчелици

Пчелният кошер – това е държавният бюджет. Пчелите са митническите чиновници. Каквото значение има пчелата за меда, такова значение има митничарят за държавния бюджет. Той пълни с мед най-голямата пита в кошера.

Както пчелицата с големи мъки се скита насам-нататък из ширните ливади и градини, да събира медец по частичка и пълни празната килийка на меденатa пита в кошера, тъй и митническият чиновник се блъска из тарифи, акцизни, статистически, тютюнски и други още разни закони и закончета, които предвиждат някакъв пограничен налог, за да го събира и внася за сметка на бюджета в държавния ковчег; както пчелицата жили, когато някой ѝ препречи пътя, тъй и митничарят упражнява жилото на закона, когато някой доброволно не го изпълнява, а го заобикаля, за да ощети държавния бюджет. Затова пчелицата често пъти пада жертва при изпълнение на своя дълг, щом си изпусне жилото, затова и митничарят често пъти е ненавиждан, а в някои случаи и пожертван, когато изпълнява своя служебен дълг.

Но има една разлика между митничаря и пчелата: последната има право да се ползува колкото ѝ е нужно от кошерния мед, а митничарят не се ползува от такова право,

понеже сумите от напълнения от него бюджетен ковчег се разпределят за нуждите на цялата държава... Никой от немитните меродавни фактори не влиза в лабиринта на митническата служба, за да се увери в нейните сложни и не лесно изпълними особености. Всички я гледат външкашно и виждат само нейната повърхност, която често пъти се опръсква с черни петна от ужилените. Самата същност обаче се вижда и чувствува страдалчески само от митничаря, който с големи трудности и отговорности доставя едната трета от държавния

Митничари пред сградата на митница Русе, 1936 г.

бюджет. И какво възнаграждение получава той срещу това?... Всичките митничари по митниците в царството са 505 души. Митничарят получава по-малко от един обикновен работник от кожарската фабрика, макар да е минал през решетата на разните цензове: висше и средно образоване, стажантство, изпити и служене с десетки години. Колкото се отнася до количеството на митничарския персонал, то се е образувало само след най-строго преценявани нужди и не е никак голямо. За намаление на митническия персонал не може и дума да става, понеже едва настигва. Да захванем да изтъкваме предимствата, мъчнотиите и нуждите на митническата служба – кой ще ни повярва и се убеди освен ония, които врят и кипят в нея? Как да убедим несведущите, че тя е цяло училище, цяла академия, която си има обширна литература даже по тая специалност, съставляваща митническото финансово право? Ровил ли се е някой от несведущите поне от любознателност в тая литература от закони, тарифи, търговски договори с техните конвенционални тарифи и коментарите на тия тарифи, за които са блъскали гърди ред труженици по митническото дело? Разгънали ли са те томовете на митническия коментар, за да видят каква енциклопедия съставлява тоя коментар в научно и специално отношение?

Посветените на митническото дело даже с голяма предпазливост се изказват по известни спорни въпроси, преди напълното им проучване, когато дават мнение, като знаят естеството на самата митническа служба. Колко повече трябва да са въздържливи несведущите и да не решават с един замах какъвто и да било митнически въпрос, който би им се представил? Митничарят често пъти не счита за нужно да отговаря на несведущите лица по въпроси, които се изтъкват случайно, а си гледа работата смирено и остава да се произнасят за делата му компетентните, в ръцете на които е неговата съдба и в справедливостта на които той вярва.

Ние вярваме, че меродавните фактори не ще прибързат да закачат митниците в свръзка с въпроса за съкращаване персонала, който не е никак излишен и съставлява само 1:10 000, т.е. на 10 хил. жители се пада един митнически чиновник от населението на царството. Но и да не е толкова ничтожен този процент, пак трябва да пощади тоя персонал, поради специалните нужди на митническата служба.

В митничаря отдавна се е установило един вид патриотическо душевно настроение, каквото не виждаме във всички ведомства.

Митничарят не е алчен, той не иска големи възнаграждения от събираните с негов труд приходи, той обаче желае само едно – да му се гарантират средства за преживяване и събираните от него милиарди на място да се дават.

Ил. Райчев

(Със съкращения)
Списание на Дружеството на митническите чиновници в България

РЕГЛАМЕНТИРАНЕ НА РАЗЛИЧНИ АСПЕКТИ ОТ МИТНИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

Повечето изменения и допълнения на митническия закон до Втората световна война се отнасят до регламентиране на цялостната дейност на митниците, а наредби и правилници я разглеждат в детайли.

През 1924 и 1932 г. се утвърждават наредби за експлоатация и управление на реалните антрепозити; през 1921 и 1939 г. – правилници за митническите посредници; през 1927 г. – Правилник по службата на работниците (хамалите) при митниците, отменен 17 години по-късно с Правилник за преносната служба; през 1924 г. – Правилник за фонда по преследване на контрабандата; през 1927 и 1930 г. – Правилник за държавните жилищни помещения на служащите при митниците.

През 1934 г. влиза в сила нов Закон за личния състав във финансовото министерство, който има важен принос за реализиране на идеята за ред, стабилитет и спокойствие във ведомството, включително и в митниците. В следващите години се приемат още: Правилник за проверка на изработените в митниците книжа и за отчитане на чиновниците (1937); Наредба за форменото облекло на служителите по митническото ведомство (1938).

В този период в Министерството на финансите, респективно в Отделението за митниците, неведнъж се разисква въпросът за подготовката на нов закон за митниците, тъй като старият от 1906 г. – въпреки многобройните изменения и допълнения, вече не отговаря на изискванията. Идеята е новият закон да отчете най-доброто от западния опит (за целта се превеждат няколко чужди закона), както и всички констатирани "несъобразности" и да се даде ново и по-рационално решение на проблемите, засягащи цялостната дейност на митниците. Предвижда се също успоредно с него да бъде подготвен и нов правилник. Последният още от 1900 г. има сила и значение само дотолкова, доколкото не противоречи на закона. В Отделението за митниците няколко пъти започва подготовка на нов проектозакон. А в бюджета за 1937 г. се отпускат средства за откриване и на 2 допълнителни контролиорски места във връзка със значителното увеличаване на работата по

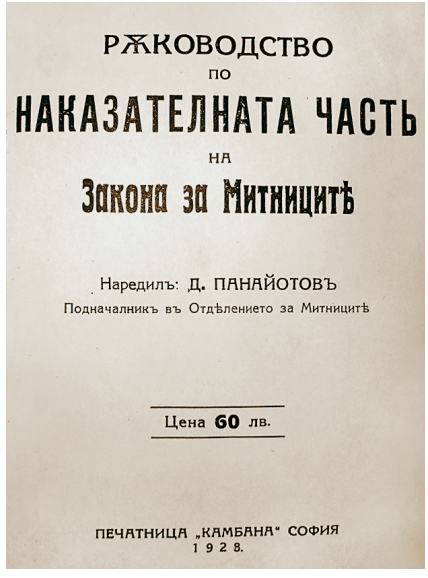
РЪКОВОДСТВО
ПО
НАКАЗАТЕЛНАТА ЧАСТЬ
НА
Закона за Митницитѣ
Наредилъ: Д. ПАНАЙОТОВЪ
Подначалникъ въ Отдѣлението за Митницитѣ
Цена 60 лв.
ПЕЧАТНИЦА „КАМБАНА" СОФИЯ
1928.

"новия закон". В крайна сметка отново се внасят изменения и допълнения в съществуващия, защото промените не търпят отлагане.

Правилник за касовата служба

Подготовката му, започнала през 1938 г. в Отдела за

METHODES PHYSIQUES D'EXAMEN
à la lumière transmise [1]. Une seule goutte de liquide suffit pou
l'examen, quelle que soit son opacité en couche épaisse.
L'instrument [2] est représenté par les figures 18 et 19. La premièr
montre la position dans laquelle la goutte de corps gras à examine
Fig. 19.
est appliquée ; la dernière montre la position de l'instrument po
les lectures. L'appareil consiste en un double prisme de flint-gl
très réfringent (*fig.* 18), fixé à une alidade de façon telle que to
deux (alidade et prismes) puissent se mouvoir autour du centre d'

През 30-те години химическите лаборатории са ползвали в работата си и чужда литература

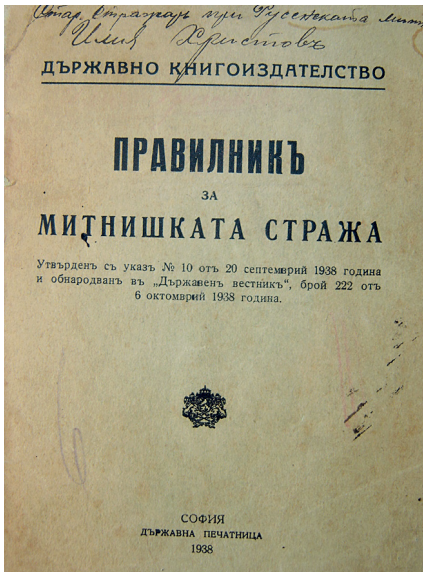

митниците, завършва през 1939 г. С него се приема нов начин за осъществяване на контрола, като се въвеждат специални счетоводни книги за касовите операции на митниците. Прилагането на правилника започва от началото на 1940 г., най-напред в Софийската първокласна митница. Целта на реформата на касовата служба е да се подобри работата на митническата администрация.

"Нашата митническа служба притежава три съществени поделения – пише в статия, публикувана във "Финансов вестник" през 1939 г. – Това са тарифната служба, която се занимава с облагането на стоките, внасяни и изнасяни от вътрешността на страната, като основният документ за извършената митническа операция е митническата декларация. Втората е колетната служба, която се заключава в приемане на колетите със стоки под митнически надзор и освобождаването им за износ или за пускане на свободния пазар в страната, с основен документ митническият манифест. На трето място идва касовата служба, която има за цел да събере дължимите за стоките мита и други данъчни такси, които впоследствие да внесе на приход в държавното съкровище. Така към двата основни митнически документа се прибавя и третият – въведената счетоводна митническа рекапитулация за дневния оборот на касовите и паричните операции на митниците." ❑

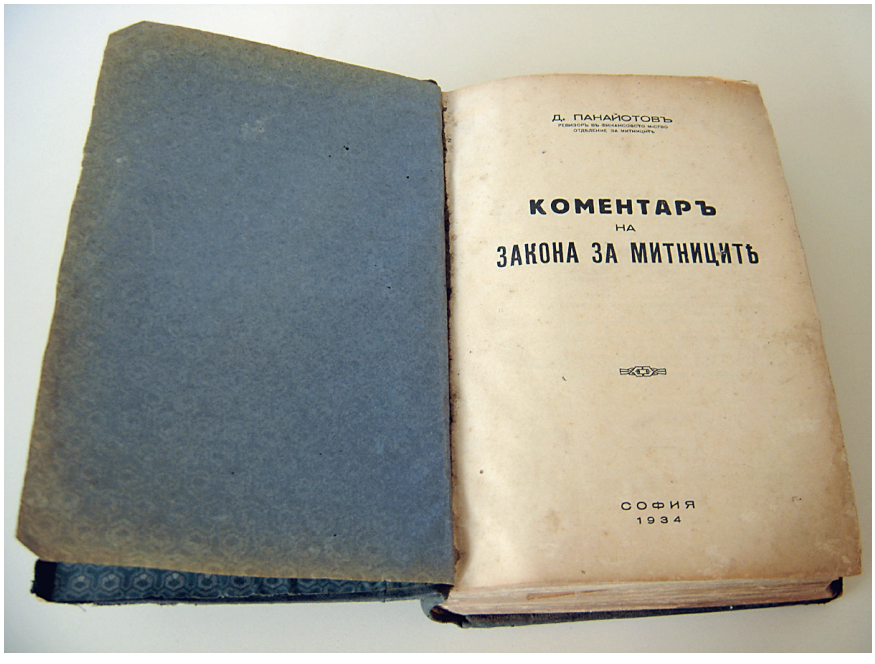

ИЗ МИТНИЧЕСКИ ТЪЛКОВЕН РЕЧНИК

бойни мита: *запретителни мита, които се налагат, за да се забрани вноса на известни стоки в една държава; чрез тях се започват и водят така наречените митнически войни;*

плъзгащо се мито: *при понижение на цената на дадена стока износното мито върху нея се увеличава, а при повишение на цената ѝ, износното мито се понижава. Това мито има за цел да гарантира една постоянна цена, смятана за нормална, на произведенията на дадено местно производство. У нас нямаме такова мито;*

смесено мито: *дадени са едновременно специфичното и адвалорното мито, като се избира едно от тях;*

таен внос: *прекарване на стоки през митническата граница, за които не са извършени никакви митнически формалности;*

транспортни стоки: *позволени за внос чуждестранни стоки, които са пристигнали в една митница и се изпращат за обмитяване в друга;*

финансови мита: *които се събират от вносните стоки с единствената цел да дават приходи за фиска; те имат едно второстепенно (косвено) влияние върху производствените отношения на страната.*

"Финансов вестник"

В ГОДИНИТЕ НА ВОЙНАТА

В навечерието и по време на Втората световна война вносът и износът на България все повече се обвързва с Германия. Това обуславя приемането на голям брой митнически разпоредби, покровителстващи в детайли търговията между двете държави.

С влизането на България във войната се налага абсолютна централизация на вноса и износа, въведени са и редица забрани за износа на стоки и материали, необходими за снабдяване на местното население и войската.

След връщането на Южна Добруджа в българските граници (1940) и образуването на т.нар. Беломорска област (1941) под административния и военен контрол на България се приема Закон за освобождаване от такси и мита на внасяните строителни материали за новите постройки, изградени за българските заселници в Южна Добруджа и Беломорието, съгласно Наредбата-закон за държавните привилегии. Този закон е последван и от други (за безмитно внасяне на материали за мините в Тракия и Македония, за строежи на кораби в Кавала; на платове и обувки за ученици и учители и т.н.), което е в унисон с покровителствената държавна политика.

Митническата администрация

работи в коренно различна обстановка. Военното време налага използването на повече усилия, труд и жертви за изпълнение на задачите. Митническите наредби и разпоредби се приспособяват към новите изисквания за експедитивност, икономичност и опростеност в работата.

Продължават усилията ѝ за подобряване на митническото законодателство и въвеждане на облекчения и улеснения за международната търговия на страната.

Създава се по-голяма еластичност в сроковете както за престой на стоките в митниците и митническите складове, така и за временния внос, временния износ и транзита. Реформа в режима на митническите антрепозити разширява достъпността им за вносителите и дава възможност за изграждане на транзитни антрепозити.

Чрез изменение и допълнение на Закона за митниците по време на войната се предоставят облекчения, улеснения и насърчения, които се отнасят до освобождаване от мита и други данъци на произведенията на местната промишленост при износа, както и при вноса на всички суровини, амбалажи, опаковъчни и консервиращи вещества, необходими за изработване, опаковане, амбалиране и консервиране на предназначените за износ продукти. Това е ед-

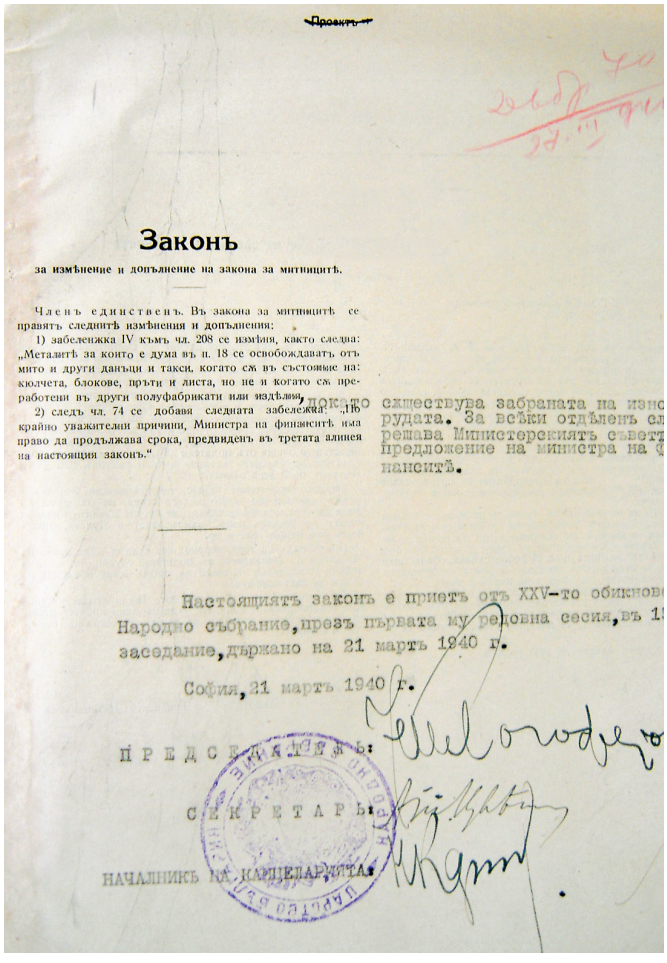

Проектъ

Законъ

за измѣнение и допълнение на закона за митницитѣ.

Членъ единственъ. Въ закона за митницитѣ се правятъ следнитѣ измѣнения и допълнения:

1) забележка IV къмъ чл. 208 се измѣня, както следва: „Металитѣ за които е дума въ п. 18 се освобождаватъ отъ мито и други данъци и такси, когато сѫ въ състояние на: кюлчета, блокове, пръти и листа, но не и когато сѫ преработени въ други полуфабрикати или издѣлия."

2) следъ чл. 74 се добавя следната забележка: „По крайно уважителни причини, Министра на финанситѣ има право да продължава срока, предвиденъ въ третата алинея на настоящия законъ."

...съществува забраната на изно... рудата. За всѣки отдѣленъ сл... решава Министерскиятъ съветъ... предложение на министра на ... нанситѣ.

Настоящиятъ законъ е приетъ отъ XXV-то обикнов... Народно събрание, презъ първата му редовна сесия, въ 1... заседание, държано на 21 мартъ 1940 г.

София, 31 мартъ 1940 г.

ПРЕДСѢДАТЕЛЬ:

СЕКРЕТАРЬ:

НАЧАЛНИКЪ НА КАНЦЕЛАРИТА:

Закон за изменение и допълнение на Закона за митниците от 1940 г.

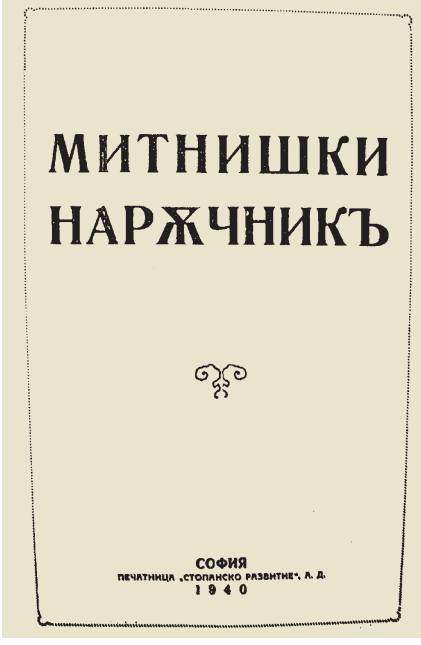
МИТНИШКИ
НАРЪЧНИКЪ

СОФИЯ
ПЕЧАТНИЦА „СТОПАНСКО РАЗВИТИЕ", А. Д.
1940

на "чувствителна облага", която наистина носи фискални жертви за държавата, но се прави по чисто стопански и политически съображения.

От март 1941 г. отделът се преименува в Дирекция на митниците, като постъпки за това са направени още през 1940 г. От началото на 1944 г. в дирекцията започва да функционира митническа инспекция, която контролира не само отделните митници, но и делата на длъжностните лица. Нейна задача е да следи за правилното прилагане на митническите закони и изпълнение на разпорежданията на министерството. В задълженията ѝ влиза също подготовката на препоръки за мерките, които митниците трябва да вземат – съобразно местните особености, за предотвратяване на тайния внос и износ на стоки и подобряване митническата охрана на границата.

По време на

бомбардировките над София

когато Народното събрание

Сградата на Софийската митница преживява бомбардировките над София, но претърпява сериозни деформации. Строежът ѝ, започнат през 1910 г. и прекъсван неколкократно поради събитията и кризите около Балканската и Първата световна война, е довършен през 1928 г. Последният основен ремонт и реконструкция на сградата са извършени през 1992 г.

не заседава (през януари 1944 г. при бомбардировките частично е разрушена неговата сграда), решаването на въпроси, които са в компетенцията на митниците, става не със закони, каквато е обичайната практика, а с постановления на Министерския съвет, одобрени с царски укази. Защото, както е записано в докладите, "митническите въпроси не търпят отлагания", а митническата институция продължава своята дейност дори и в най-съдбовните за страната ни времена. Още през 1943 г. нейното ръководство, наред с многото и разнообразни грижи, свързани с управлението на митниците, започва да търси подходящи места за тяхното евакуиране. Развоят на политическата и военната обстановка подсказва, че бомбардировки могат да се очакват най-вече в София.

Дирекцията на митниците натоварва свои служители да обходят гарите до Пирот и Мездра и да намерят удобно място – гара, за евентуално евакуиране на Столичната и Софийската пощенска митница. След обстойно проучване като най-подходящи за целта са определени гара Драгоман, на която да

Митническите служители проявяват истински героизъм по време на бомбардировките над София

се обмитяват всички пратки, идващи с вагони от Пирот, и пощенските колети, гара Своге – за тези, които пристигат от Дунавските пристанища и Варна, а за стоковия поток от Бургас и Свиленград – Пловдивската митница.

След бомбардировката на 10 януари 1944 г. Дирекцията на митниците се евакуира в Полски Тръмбеш и оттам продължава да ръководи митническата дейност, а Софийската пощенска митница – в Кунино вместо в Своге.

В по-сложна ситуация се оказва Столичната митница. Нейните магазии са препълнени със стоки и много вагони чакат за разтоварване, което би повлякло огромни загуби при нападение. Въпреки липсата на сигурни скривалища и напрежението от честите въздушни тревоги и бомбардировките, служителите остават на поста си. Освен че изпълняват ежедневната си работа, те пренасят част от митницата в Драгоман, като неразтоварените вагони пренасочват към Пловдив. Изнасят стоките от антрепозитните складове в други части на града. Разпределят и разпращат по митниците ценните материали и бланки, тъй като тяхното унищожаване би спряло или силно затруднило работата на цялата система. Вземат мерки за съхранение на отчетните и касовите книжа, а парите и ценностите предават в БНБ в края на всеки работен ден. Целта е да се намалят, доколкото е възможно, загубите както за държавата, така и за търговците.

Разрушителните бомбардировки от средата и края на март засягат административното здание на митницата. Без помещение остава стражата, изкъртени са вратите на част от магазиите, много стоки са запалени и унищожени или затрупани и смазани под срутената рампа. Още по-тежка е ситуацията при бомбардировката на 17 април, когато е запалена и митницата. Служителите от дежурната смяна първи започват да гасят пожара, успяват да го локализират и да запазят част от магазиите.

Митничарите проявяват истински героизъм не само по време на бомбардировката, но и след нея. Преодолявайки неимоверни трудности, намират камиони, разчистват път за тях сред развалините и пожарите и въпреки силната преумора и напрежение за броени дни пренасят незасегнатите от пожара пратки и колети в с. Шияковци, недалеч от Костинброд. В двора на манастира, където на открито под мушами са складирани стоките, остават да дежурят и работят в палатки и самите те.

Дирекцията и двете митници се реевакуират в София в края на октомври – началото на ноември 1944 г. ❑